

GESKIEDENIS: VRAESTEL II

Tyd: 3 uur

200 punte

LEES ASSEBLIEF DIE VOLGENDE INSTRUKSIES NOUKEURIG DEUR

1. Hierdie vraestel bestaan uit 11 bladsye en 'n Bronmateriaalboekie van 6 bladsye (i–vi). Maak asseblief seker dat jou vraestel volledig is. Verwyder die Bronmateriaalboekie uit die middel van die vraestel.
2. Lees die vrae noukeurig deur.
3. Alle vrae moet beantwoord word.
4. Hierdie vraestel bestaan uit:

Afdeling A (Vraag 1–3), wat die volgende insluit:

- Visuele bronontleding
- Tekstuele bronontleding
- Huidige kwessie in die media

EN

Afdeling B (Vraag 4–18), wat die volgende insluit:
Brongebaseerde vrae wat die Bronmateriaalboekie gebruik

EN

Afdeling C, wat die volgende insluit:
'n Brongebaseerde opstel wat die Bronmateriaalboekie gebruik

5. Nommer jou antwoorde presies soos die vrae genommer is.
6. Laat 'n reël oop tussen jou antwoorde.
7. Dit is in jou eie belang om leesbaar te skryf. Werk op 'n geordende wyse en bied jou antwoorde so netjies as moontlik aan.
8. Kandidate moet aandag aan die puntetoekenning gee. Tensy anders aangedui, word twee punte vir 'n geldige feit toegeken. Dit beteken dat 'n vraag wat vier punte tel, twee feite vereis.
9. Gebruik die bronne wat verskaf word om jou antwoord te formuleer, tensy spesifiek opdrag gegee word om jou kennis te gebruik.

HIERDIE BLADSY IS DOELBEWUS OOPGELAAT

AFDELING A INDIVIDUELE BRONONTLEDING

VRAAG 1 VISUELE BRONONTLEDING

Hierdie spotprent wat in Desember 1991 deur die Suid-Afrikaanse spotprentkunstenaar, Len Sak, geteken is, lewer kommentaar op die onderhandelingsproses tussen die Nasionale Party-regering en die African National Congress (ANC).

[Dugmore, H en S Francis & Rico (red). *Nelson Mandela A Life In Cartoons*. 1ste uitgawe. Claremont, Kaapstad: David Philip Uitgewers, 1999. p. 100]

- 1.1 Gebruik jou kennis en gee 'n beskrywing van die struktuur en funksie van die Konvensie vir 'n Demokratiese Suid-Afrika (KODESA). (4)
- 1.2 Verskaf TWEE leidrade uit die bron wat toon dat die spotprentkunstenaar KODESA as 'n spel beskou. (4)
- 1.3 Verduidelik hoe Mandela die verhouding tussen die 'ANC' en 'MASSA-AKSIE' beskou het, volgens die spotprent. Motiveer jou antwoord met EEN visuele leidraad uit die bron. (6)
- 1.4 Beskryf hoe die spotprentkunstenaar die rol van F.W. de Klerk in die onderhandelingsproses beskou. Jou antwoord moet uit EEN punt bestaan. (2)
- 1.5 In watter mate is hierdie spotprent 'n akkurate beskouing van die prestasies van KODESA in die tydperk 1991–1992? Verduidelik jou antwoord deur jou kennis te gebruik. (4)

[20]

VRAAG 2 TEKSTUELE BRONONTLEDING

Hier is 'n uittreksel uit 'n artikel wat deur 'n Amerikaanse joernalis, Neil MacFarquhar, op 1 Junie 2016 vir die *New York Times* geskryf is waarin hy die rol van Gorbachev in die val van die USSR beskryf.

Verag* deur baie Russe, het Mikhail Gorbachev steeds baie te sê

MOSKOU — Die afgelope paar maande het verskeie prominente openbare figure daarop aangedring dat Rusland vir Mikhail S. Gorbachev amptelik tot misdadiger verklaar vir aanhitsing* tot die val van die Sowjetunie ... **(Paragraaf 1)**

Toe die organiseerders van Mnr. Gorbachev se 85ste verjaarsdagextravaganza in Maart die prominente Oekraïne Hotel nader oor 'n banket, het die eienaars egter geweier om betaling te ontvang toe hulle besef dat dit die voormalige leier was wat vereer word ... "Volgens hulle sou hulle sonder Gorbachev as kleinhandelaars in die mark, as misdadigers wat sluikware* verkoop, opgeëindig het," ... "Hulle het gesê: 'Nou is ons die eienaars van al hierdie dinge, danksy Gorbachev! ...'" **(Paragraaf 2)**

In 'n onderhoud het Mnr. Gorbachev die feit dat hy 25 jaar na die val van die Sowjetunie steeds een van die mees veragte* mans in Rusland is van hom afgeskud. "Dit is vryheid van spraak," het hy gesê. **(Paragraaf 3)**

... Daar is natuurlik ook groot bewondering vir hom onder party Russe. Sommige steun hom vir die instelling van perestroika ... tesame met glasnost ... "Party mense bewonder hom omdat hy vryheid gebring het, ander verafsku* hom omdat hy vryheid gebring het." ... Die groter gemeenskap blameer hom vir die verlies van die Sowjetryk en dat hulle burgers van 'n tweederangse land geword het, selfs al erken individue dat hy nuwe horisonne vir hulle en hul kinders geskep het. **(Paragraaf 4)**

... As die man wat grootliks verantwoordelik was vir die beëindiging van die Koue Oorlog, voel Mnr. Gorbachev verraai* dat die Weste, en veral die Verenigde State – oorwinnaar gespeel het en Rusland soos 'n afgedankte lyfeiene* behandel het, en NAVO-magte en die Europese Unie tot by sy grense gebring het "Daar was 'n gevoel van triomfalisme* aan die einde van die Koue Oorlog wat deur baie Amerikaners gedeel is," het hy gesê. "Dit was die wegspringpunt* vir algehele verval." **(Paragraaf 5)**

Mnr. Gorbachev en Mnr. Yeltsin was jarelange teenstanders wat genot daaruit geput het om mekaar te verneder. Mnr. Gorbachev toon onwillige* respek teenoor Mnr. Yeltsin se ingryping om die regse staatsgreep wat sy presidentskap in 1991 wou omverwerp, te verhoed, maar hy gee lae punte vir die res van sy chaotiese ampstermyn*, wat demokrasie 'n slegte naam in Rusland gegee het. **(Paragraaf 6)**

[Aangepas uit: Neil MacFarquhar. 2016. *New York Times*: Reviled by Many Russians, Mikhail Gorbachev Still Has Lots to Say. [AANLYN] Beskikbaar by: <<http://www.nytimes.com>> (Verkry 3 Januarie 2017)]

* verag – gehaat

* aanhitsing – moedig aan om iets te laat gebeur, veral onwettig

* sluikware – smokkelware, onwettige handelsware

* verafsku – minag, haat

* verraai – om vertroue te verbreek

* lyfeiene – bediende

* triomfalisme – oorwinning

* wegspringpunt – die beginpunt

* onwillig – traag en sonder entoesiasme

* ampstermyn – tydperk in beheer

- 2.1 Gebruik jou eie kennis en Paragraaf 4 om die hervormings wat Gorbachev gedurende die 1980's ingestel het, te beskryf. Jou antwoord moet uit TWEE omvattende punte bestaan. (4)
- 2.2 Gebruik jou eie woorde om te verduidelik hoe Russiese burgers die gevolge van Gorbachev se hervormings beskou het. Verskaf EEN aanhaling uit Paragraaf 2 en EEN aanhaling uit Paragraaf 4 om jou antwoord te motiveer. (6)
- 2.3 Dink jy Gorbachev is akkuraat in sy oordeel van die Weste se reaksie op die einde van die Koue Oorlog (Paragraaf 5)? Gebruik jou eie kennis om jou antwoord te verduidelik. (4)
- 2.4 Dink die joernalis dat Gorbachev aanspreeklikheid aanvaar het vir die val van die Sowjetunie? Motiveer jou antwoord met TWEE punte uit Paragraawe 3 en 5. (6)
- [20]**

VRAAG 3 HUIDIGE KWESSIE IN DIE MEDIA

Hierdie is 'n uittreksel uit 'n artikel deur 'n Amerikaanse joernalis, Tom Phillips, wat op 12 Desember 2016 in *The Guardian*, 'n Amerikaanse aanlynkoerant, verskyn het. Die artikel lewer kommentaar oor die verhouding tussen China, Taiwan en die Verenigde State van Amerika.

China 'erg bekommerd' nadat Trump Taiwanese beleid bevraagteken

Die Chinese regering het Donald Trump gewaarsku dat hulle "erg bekommerd" is nadat die aangewese VS-president aangedui het hy gaan moontlik 'n vier dekade-lange verstandhouding met Beijing tot niet verklaar*, tensy leiers bereid is om 'n nuwe "ooreenkoms" met sy administrasie aan te gaan. **(Paragraaf 1)**

In Sondag se onderhoud met Fox News het die aangewese president gesê hy sien geen rede waarom die VS moet voortgaan om die "Een China"-beleid na te kom* nie – waarvolgens Washington nie vir Taiwan as 'n onafhanklike staat erken nie – tensy Beijing bereid is om 'n soort ooreenkoms* aan te gaan ... "Ek kan nie insien hoekom ons aan 'n "Een China"-beleid gebonde moet wees nie, tensy ons 'n ooreenkoms met China aangaan wat op ander dinge betrekking het, insluitende handel," het Trump aan die kanaal vertel. **(Paragraaf 2)**

Washington se aanvaarding van die "Een China"-beginsel – waarvolgens Taiwan amptelik beskou word as 'n deel van dieselfde Chinese nasie as op die vasteland – was 'n noodsaaklike deel van die grondslag van die VS-China-verhoudings sedert bande tussen die twee lande in 1972 deur Richard Nixon en Mao Zedong hervat is. **(Paragraaf 3)**

... "Ons doen 'n beroep op die inkomende VS-administrasie en sy leier om die sensitiwiteit van die Taiwan-vraagstuk te erken ... en om Taiwan-verwante kwessies behoorlik te hanteer ..." het Geng gesê, en die "Een China"-beginsel beskryf as die "politieke grondslag*" van bande tussen die twee lande. ... Die kwessie van Taiwan, wat deur Beijing beskou word as 'n wegbreek-provinsie wat eendag met die vasteland herenig moet word, was een van China se "kernbelange", het die woordvoerder aangedui. **(Paragraaf 4)**

Trump het Sondag sy besluit om president Tsai op 2 Desember te ontmoet, verdedig. Dit sal die eerste sodanige gesprek tussen 'n VS- president of aangewese president en 'n leier van die selfregerende eiland wees sedert bande tussen Amerika en Taiwan in 1979 verbreek* is ... China beskou Taiwan as 'n afvallige* provinsie en laat nie toe dat lande diplomatieke bande met sowel Taipei as Beijing handhaaf nie ... Taiwan is nie soos ander kwessies nie ... China sal nie toegee oor die Taiwan-kwessie nie ... **(Paragraaf 5)**

[Aangepas van: Tom Phillips. 2016. *The Guardian*: China 'seriously concerned' after Trump questions Taiwan policy. [AANLYN] Beskikbaar by: <<https://www.theguardian.com>> (Verkry 2 Januarie 2017)]

- * tot niet verklaar – verwerp, ontslae raak van iets
- * na te kom – hou by die beleid
- * ooreenkoms – onderhandelde skikking of reëling
- * grondslag – basis of kern
- * verbreek – beëindig
- * afvallige – rebelse

- 3.1 Gebruik 'n aanhaling uit Paragraaf 2 of 3 wat die '*Een China-beleid*' beskryf. (2)
- 3.2 Gebruik jou eie kennis om te verduidelik hoekom Taiwan dit kon regkry om 'n onafhanklike eiland te bly. (2)
- 3.3 Verduidelik die posisie van Taiwan in VS-China-verhoudings. Motiveer jou antwoord met TWEE bewyse uit Paragraaf 4. (6)
- 3.4 Gebruik jou eie kennis om EEN voorbeeld van verbeterde verhoudings tussen China en die Verenigde State tussen 1971 en 1972 te verskaf wat nie in die bron genoem word nie. (2)
- 3.5 Gebruik jou eie woorde en gee TWEE optredes van Donald Trump wat China '*erg bekommer*' het. (Paragraaf 2 en 5) (4)
- 3.6 Dink jy die artikel sinspeel daarop dat China dalk sy beleid teenoor Taiwan kan verander as druk toegepas word? Verduidelik jou antwoord met EEN omvattende punt uit die artikel. (4)

[20]**60 punte**

AFDELING B BRONGEBASEERDE VRAE

Bestudeer die bronne in die Bronmateriaalboekie en beantwoord dan die volgende vrae:

Verwys na Bron A

4. Verduidelik wat hierdie foto aandui van die verhouding tussen Nikita Khrushchev en Fidel Castro in 1960. Motiveer jou antwoord met TWEE visuele leidrade. (6)
5. Verduidelik hoe die Verenigde State se regering moontlik op hierdie foto gereageer het. Jou antwoord moet uit EEN punt bestaan. (2)

Verwys na Bron A en Bron B

6. Verskaf EEN bewys uit Bron B wat aantoon dat die Verenigde State die uitbreiding van kommunisme wou verhoed. (2)
7. Verduidelik hoe Bron A die bewerings bevestig wat in Bron B gemaak word oor die verhouding tussen die Sowjetunie en Kuba. Gebruik bewyse uit ALBEI bronne om jou antwoord te motiveer. (6)
8. In watter mate het Sergei Khrushchev geglo dat Kuba waardevol was vir die Sowjetunie? Verduidelik jou antwoord deur TWEE bewyse uit Bron B te gebruik. (6)
9. Hoe betroubaar is Bron B vir 'n geskiedkundige wat die redes vir die Kubaanse Missielkrisis bestudeer? (6)

Verwys na Bron B en Bron C

10. Wat was die hoofrede vir die oprigting van missiele in Kuba, volgens Sergei Khrushchev en Fidel Castro? Gebruik bewyse uit ALBEI bronne om jou antwoord te motiveer. (6)

Verwys na Bron D

11. Verduidelik Andrei Gromyko se rede vir die oprigting van Sowjet-missiele in Kuba. Jou antwoord moet uit TWEE punte bestaan. (4)

Verwys na Bron E

12. Gebruik Paragraaf 1 om TWEE redes te verskaf vir Khrushchev se besluit om missielbassis in Kuba op te rig. (4)
13. Verskaf DRIE bewyse uit Paragrafe 2 en 3 om die redes te verduidelik waarom die Sowjetunie missielbassis in Kuba opgerig het. (6)
14. Blameer die skrywer Khrushchev vir die Kubaanse Missielkrisis? Verduidelik jou antwoord deur DRIE bewyse uit Paragrafe 3 en 4 te gee. (8)

Verwys na Bron E

15. **Vind 'n geskiedkundige konsep in Bron E wat die beste by elk van die volgende definisies pas. Skryf slegs die geskiedkundige konsep neer. (Geen verduideliking word vereis nie)**
- 15.1 Die aanvaarding dat kapitalisme en kommunisme terselfdertyd afsonderlik kan bestaan. (2)
- 15.2 Om 'n land met absolute mag te regeer. (2)
- 15.3 Om die weermag te gebruik om 'n gebied te omsingel om beweging en die vrye vloei van goedere af te sny. (2)
- 15.4 'n Internasionale organisasie wat gestig is om politieke en ekonomiese samewerking tussen lidlande te bevorder. (2)
- 15.5 'n Ekonomiese en politieke stelsel waarin 'n land se handel en nywerheid deur privaateienaars beheer word vir wins, eerder as deur die staat. (2)
- 15.6 Wedywering tussen nasies vir oorheersing in die ontwikkeling en opgaar van wapens. (2)

Verwys na Bron F

16. **Gebruik Bron F en jou eie kennis om die volgende vrae te beantwoord. Skryf slegs die antwoord neer.**
- 16.1 Identifiseer die Koue Oorlog-konsep wat in hierdie spotprent voorkom. (2)
- 16.2 Verskaf DRIE leidrade uit die spotprent wat aandui dat Khrushchev aggressief opgetree het. (6)
- 16.3 Sê of die spotprent 'n Westerse of Sowjet-mening van die Kubaanse Missielkrisis weerspieël. (2)

Verwys na Bron G en H

17. Was Khrushchev reg om te glo dat Kennedy 'n '*ultimatum*' aan hom gestel het (Bron H)? Motiveer jou antwoord met TWEE omvattende punte uit Bron G. (6)

Verwys na Bronne G en H

18. **Gebruik Bronne G en H en jou eie kennis om aan te dui of die volgende stellings WAAR of ONWAAR is. Skryf slegs WAAR of ONWAAR neer. (Geen verduideliking is nodig nie)**

18.1 Die kwarantyn wat deur die Verenigde State op Kuba geplaas is, het nie verhoed dat noodsaaklike items vir oorlewing Kubaanse burgerlikes bereik het nie. (2)

18.2 Kennedy het in sy toespraak gemeld dat hy oorlog teen Fidel Castro sou verklaar as kernmissiele op skepe gevind word wat na Kuba op pad was. (2)

18.3 Kennedy se kwarantyn het Khrushchev genoodsaak om te besluit om wêreldvrede te handhaaf of om 'n kernoorlog te begin. (2)

90 punte

AFDELING C BRONGEBASEERDE OPSTEL

Gebruik Bronne A tot H in die Bronmateriaalboekie om 'n brongebaseerde opstel oor die volgende onderwerp te skryf:

In watter mate was Khrushchev verantwoordelik vir die Kubaanse missielkrisis van 1962?

Maak seker dat jy die bronne gebruik wat voorsien word om jou argument saam te stel, en onthou om die bronne deur die letters aan te dui.

50 punte

Totaal: 200 punte